

**Obecný notársky úrad v Čachticiach
1878 – 1945 (1948)**

Opis na úrovni fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference kode	SK_1570_15113	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obecný notársky úrad v Čachticiach	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1878 – 1945 (1948)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	6,02 bm (111 úradných kníh, 13 ks registratúrnych pomôcok, 13 ks indexov a 17 škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obecný notársky úrad v Čachticiach	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Úrad notára sa objavoval na najnižšom stupni verejnej správy a súčasne miestnej samosprávy v Uhorsku už v 13. storočí. Jeho postavenie bolo dlho vymedzené iba stoličnými štatútmi, kodifikoval ho až zákonný článok XVIII z roku 1871. Povinnosťou notára bolo viesť evidencie a spisovú agendu obcí, vypracovávať rozpočet a záverečný účet obcí a kontrolovať daňové priznania. Pôsobnosť, práva a povinnosti notára v obecnej samospráve sa rozšírili zákonným článkom č. XXII/1886 o obecnom zriadení. Najvyššou inštitúciou samosprávy v obciach bolo obecné zastupiteľstvo, výkonným orgánom obecný výbor. Notár sa stal radcom obecného predstavenstva a mal dozor nad	Dejiny správy pôvodcu

	<p>vykonávaním zákonov a nariadení v obciach. Podľa neho mali veľké obce notára samostatne, niekoľko malých obcí sa združovalo do notárskych obvodov. Práva a povinnosti obecných a obvodných notárov vymedzil aj kancelársky poriadok, ktorý vydalo v roku 1902 uhorské ministerstvo vnútra (nariadenie č. 126000/1902 B. M.). V ďalších rokoch sa rozšírila kompetencia notára špeciálnymi právnymi normami (napr. záležitosti školské, osídľovania a vystaňovalectva, zdravotníctva, zverolekárstva, daňovej a matričnej agendy, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, sirotskej, poručníckej, vojenskej a brannej agendy a i.).</p> <p>Úrad a pôsobnosť obecných a obvodných notárov bola po vzniku Československej republiky upravená zákonom č. 211/1920 Zb. z. a n. a nariadením vlády č. 383/1920 Zb. z. a n. Notári dostali právo veta a stali sa štátnymi úradníkmi a od 30. 11. 1922 podľa zákona č. 243/1922 Zb. z. a n. sprostredkovali a zabezpečovali úlohy štátnej správy. Notárom postupne pribudli ďalšie úlohy súvisiace napríklad s novým systémom volieb, agendou vyplývajúcou z činnosti na úseku požiarom, stavebnom, cestnom, zdravotnom, poľnohospodárstva, polície a i. Obecnú samosprávu vykonávala každá obec prostredníctvom obecného zastupiteľstva, obecnej rady a starostu, ktorí mali k dispozícii komisie, obecných úradníkov a ďalších zamestnancov.</p> <p>Obce rozhodovali o svojich vnútorných záležitostiach a mohli vydávať svoje štatúty, vykonávali uznesenia obecného zastupiteľstva a štatúty obce, disponovali obecným majetkom, spravovali finančné hospodárstvo v rámci zákonov, starali sa o školy a iné obecné ústavy, vykonávali miestnu poľnú, požiaru a bezpečnostnú políciu, starali sa o chudobných a i. Štátna správa patrila do kompetencie notára a jeho opatrenia v tejto oblasti boli obce a jej orgány povinné vykonať.</p> <p>V dôsledku obnovenia župného zriadenia na Slovensku prešla podľa zák. č. 190/1939 Sl. z. od 1. januára 1940 na obecné a obvodné notárske úrady veľká časť agendy, ktorú predtým vykonával okresný úrad.</p> <p>Úradný titul mali notári určený podľa ich teritoriálnej pôsobnosti. Veľké obce, ktoré boli schopné samé plniť úlohy a vydržiať notára, mali obecného notára. Na základe § 1 nariadenia s mocou zákona č. 91/1941 Sl. z. sa od 30. mája 1941 pre každý úrad obecného notára stanovil názov obecný notársky úrad.</p> <p>Reformu obecnej správy priniesol zákon č. 171/1943 Sl. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1944. Novými inštitúciami obce boli obecné výbory a starostovia. Členom</p>	
--	---	--

		<p>obecného výboru bol aj notár.</p> <p>K zániku všetkých obecných orgánov došlo zrušením obecných a obvodných notárskych úradov 7. apríla 1945. Právomoc, ktorú podľa dovtedy platných právnych noriem mali menované obecné výbory a starostovia, príp. notársky úrad, prešla podľa § 2 nar. č. 26/1945 Zb. nar. SNR na novozriadené národné výbory, ktoré v obvode svojej pôsobnosti prevzali vykonávanie všetkých verejných vecí.</p> <p>Od začiatku svojho vzniku patrilo Obecný notársky úrad v Čachticiach pod Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom vtedy začlenený pod Nitriansku župu. Zákonom č. 126/1920 o župnom a okresnom zriadení, ktoré vstúpilo do platnosti až 1. 1. 1923, boli stanovené nové obvody žúp. Vládnym nariadením č. 378/1922 Z. z. zo dňa 21. 12. 1922 boli stanovené sídla a rozdelenie okresných úradov. Čachtice naďalej patrili pod novomestský okres, bol však začlenený do Bratislavskej župy. Vládnym nariadením č. 93/1928 Zb. z. a nar. bol okres Nové Mesto nad Váhom administratívne zaradený pod Trenčiansku župu.</p> <p>Do obvodu Obecného notárskeho úradu v Čachticiach so sídlom v Čachticiach patrili aj obce Komárno a Želovany (Zsolnafalu), ktoré sa po roku 1902 spojili s Čachticami. Obec Čachtice mala až do zrušenia notárskeho úradu osadu Rybníky a príslušné kopianice Rubanice a Tehelňa.</p> <p>Richtár používal dve pečiatky. Jednu s rovnakým textom ako notár (Malá obec...) a druhú s textom Mestečko ...Na čele mestečka bol v rokoch 1897 - 1918 richtár Ján Kožuch, v rokoch 1918 - 1923 Jozef Vidoman. V roku 1923 sa uskutočnili voľby do obecného zastupiteľstva podľa politických strán. Na čele obecnej rady stál až do roku 1931 starosta Jozef Gábor. Od roku 1931 – 1938 bol starostom Pavel Šimončíč, od augusta 1938 do februára 1939 ho vystriedal opäť Jozef Gábor, ktorý bol vo funkcii až do vzniku Slovenského štátu, kedy bolo Krajiniským úradom v Bratislave rozpustené obecné zastupiteľstvo a za vládneho komisára bol vymenovaný Ján Balala ml., veliteľ Hlinkovej gardy v obci. Z funkcie bol odvolaný až 25. apríla 1944 a za starostu bol zvolený opäť Jozef Gábor. Po oslobodení 11. apríla bol ustanovený prvý 20-členný Národný výbor na čele s predsedom Rudolfom Gáborom.</p> <p>Želovany (pôvodný názov Želenice) sa uvádzajú ako samostatná obec. Patrili pod Čachtické hradné panstvo. V roku 1896, bol richtárom Michal Olah. Pod toto panstvo patrila aj obec Komárno, v období konštituovania notárskeho úradu bol richtárom</p>	
--	--	---	--

		<p>Michal Trebatický. Obe obce po roku 1902 splynuli s Čachticami. Prvým známym notárom bol v rokoch 1896 – 1905 Eugen Dedek, v rokoch 1905 - 1916 Félix (Bodóg) Okún, od konca roku 1916 Jozef Gál. Od augusta roku 1917 je notárom Michal Bárovicz. Po vzniku republiky vykonával funkciu notára Jozef Masarik až do roku 1935 kedy ho nahradil Alexej Taxner. Od februára 1939 do marca 1940 bol obecným notárom Ján Pelikán, od marca 1941 Ján Tót, krátko František Benáczy a od júna 1941 až do konca existencie úradu Imrich Barón.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>O správe registratúry na Obecnom notárskom úrade v Čachticiach sa v archívnom fonde tohto úradu osobitné záznamy nezachovali. Úrad viedol pomerne rozsiahlu spisovú agendu, ktorá sa delila na prezidiálnu a administratívnu. Spisový materiál a ani knihy sa však nezachovali kompletne. Spisy sa manipulovali chronologicko-numericky a takto sa aj zapisovali do protokolov ku ktorým sa viedli indexy.</p> <p>Po zániku notárskeho úradu boli dokumenty uložené u jeho nástupcu na úrade MNV v Čachticiach. V roku 1961 bol z Archívu mesta Bratislava do Okresného archívu v Trenčíne delimitovaný fragment spisov notárskeho úradu, vyčleneného z dokumentov prevzatých od MNV v Devíne. Ako sa dokumenty dostali do uvedeného MNV nie je známe, rovnako nie je známe o aké dokumenty konkrétne išlo. Archív len potvrdzuje prevzatie zásielky. Od MNV v Čachticiach prevzal archív podstatnú časť registratúry notárskeho úradu (údajne až 21 bm) z rokov 1896 – 1945 v roku 1962. V spise o fonde sa nachádza zápisnica z 12. mája 1966 o prevzatí dokumentov z r. 1899 - 1944 od MNV Čachtice. Dokumenty boli pričlenené k už prevzatému fondu a uložené na Mierovom námestí č.46. V zozname dokumentov sa uvádza aj 5 ks zápisníc obecného zastupiteľstva z rokov 1899 - 1941. Vo fonde sú však tieto zápisnice zachované až od roku 1910. Zatiaľ ostatnú časť fondu – matričné knihy z r. 1895 – 1906 v množstve 0,32 bm, prevzal archív v roku 2017.</p> <p>K usporiadaniu, skartácii a inventarizácii písomností sa pristúpilo v roku 1969, kedy archívny fond sprístupnil formou inventára pracovník Okresného archívu v Trenčíne Rudolf Samuel. Dokladanie a zaznačovanie vyčlenených dokumentov priamo do vypracovanej pomôcky previedli v rokoch 1989 a 1994 po revízii archívnych fondov a zbierok Viera Morišová a Mária Hvožďarová. V roku 1997 inventárne jednotky prečíslovala Marta Holúbková. V roku 2005 Ruth Černá doplnila ku inventarizovaným spisom ich čísla, vypracovala podklady k úvodu, registre a vyhotovila</p>	Dejiny archívneho fondu

		čistopis pomôcky. Po prevzatí matričných kníh má fond v súčasnosti 6,02 bm.	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Podľa oznámenia ŠSÚA v Bratislave zo dňa 15. novembra 1961 bol z Archívu mesta Bratislava do Okresného archívu v Trenčíne delimitovaný fragment spisov notárskeho úradu, vyčleneného z dokumentov prevzatých od MNV v Devíne. Zoznam dokumentov nie je uvedený. Prvý oficiálny prírastok je zaznamenaný 01. 07. 1962 pod číslom 63. Množstvo prevzatého materiálu 21 bežných metrov z rokov 1896 – 1945 bolo našimi predchodcami evidentne nadsadené. Podľa zápisnice z 12. mája 1966 boli od MNV Čachtice do Okresného archívu prevzatých 5 ks zápisníc obecného zastupiteľstva z r. 1899-1941, 6 ks trestných a pasových evidencií z rokov 1922 – 1942, 4 protokoly z rokov 1936-1945, indexy z rokov 1936 a 1938, 35 balíkov spisov a 30 kusov hlavných kníh účtov obce a peňažných denníkov z rokov 1926 – 1944. Záznam v knihe prírastkov o prevzatí však chýba. Ostatným prírastkom fondu je 5 ks evidenčných matričných kníh, t. j. knihy narodení, manželstiev a úmrtí z r. 1895 – 1906 v množstve 0,32 bm, ktoré boli zaevidované 07. 12. 2017 ako prírastok č. 207/2017.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	Najstaršie písomnosti z roku 1878 nájdeme medzi administratívnymi spismi. Je to nariadenie o povinnom používaní obecných pečiatok s textom v maďarskom jazyku. Z rovnakého roku pochádza hlavná daňová kniha. Zo zápisníc obecnej rady a obecného zastupiteľstva je možné zistiť mená notárov a mená richtárov, resp. starostov a vládneho komisára obce. Zápisnice finančnej komisie ukazujú na hospodárske, finančné aj politické problémy obce. Najstaršia zápisnica obecného zastupiteľstva pochádza z roku 1910, ďalšie sa zachovali len do roku 1941. Z rokov 1926 – 1934 pochádza jediná kniha zápisníc finančnej komisie. Aj z evidenčných kníh je zachované malé množstvo, spolu s naposledy prevzatými matričnými knihami iba 12 kusov. Z nich osobitne pripomíname evidenciu pozemkov z roku 1906. Absentuje 6 ks trestných a pasových evidencií z rokov 1922 – 1942 uvedených v zápisnici o prevzatí dokumentov z roku 1966. Veľkú výpovednú hodnotu majú samotné spisy. Ich prezidiálna časť je bohatá na údaje rôzneho charakteru, či už politického, hospodárskeho, kultúrneho a pod. Ukazuje na situáciu v obci a v mnohých prípadoch aj na vtedajšie celoštátne pomery. Spisy poukazujú na počiatky existencie ČSR, jej politické, hospodárske, sociálne a iné problémy, ďalej na robotnícke hnutie, nezamestnanosť, činnosť Komunistickej strany, pôsobenie nemeckého vojska atď. Súvislejšie sa zachovali od roku 1938.	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>Administratívne spisy sú tiež dôležitým materiálom. Odzrkadľujú podobnú problematiku ako prezidiálne spisy, avšak v rozšírenom, najmä v kvantitatívnom meradle. Týkajú sa tiež sociálnych pomerov, vyst'ahovalectva, nezamestnanosti, robotníckeho hnutia a pod. Zachovávajú údaje o priemyselnej a hlavne poľnohospodárskej produkcii, majetkových pomeroch, sociálneho, národnostného a náboženského zloženia obyvateľstva. V administratívnych spisoch je možné zaujímať sa aj o školskú, kultúrnu a telovýchovnú problematiku. Sú uložené v trinástich archívnych škatuliach.</p> <p>Účtovné knihy zachované v celkom množstve 92 kusov sú nepostrádateľnou pomôckou štúdia hospodárskych pomerov v Čachticiach (roky 1878 – 1945), ale tiež v pripojených obciach Komárno (1880 – 1891) a Želovany (1900 – 1903). Písomnosti do roku 1918 sú písané v maďarskom jazyku.</p>	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Informácie o vyrad'ovaní počas existencie úradu sa nezachovali. Vnútorne vyrad'ovanie prebehlo až pri spracovaní fondu.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond notárskeho úradu je usporiadaný z diplomatického hľadiska do troch skupín. Prvá časť obsahuje správne a evidenčné knihy, Spisový materiál je rozdelený na registratúrne pomôcky a spisy, pričom obe skupiny sa ďalej delia na prezidiálne a administratívne. Účtovný materiál je zoradený podľa obcí a potom chronologicky. Inventárnou jednotkou pri knihách je jeden zväzok, pri prezidiálnych a administratívnych spisoch je ňou jeden ročník. Pri účtovnom materiáli je inventárnou jednotkou účtovný materiál vzniknutý v jednej obci za rok.</p> <p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v štruktúre:</p> <p>I. Knihy</p> <p> A. Správne</p> <p> B. Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál</p> <p> A. Registratúrne pomôcky</p> <p> a) prezidiálne</p> <p> b) administratívne</p> <p> B. Spisy</p>	Spôsob usporiadania

		<p>a) prezidiálne b) administratívne</p> <p>III. Účtovný materiál Čachtice Komárno Želovany</p> <p>Fond Obecný notársky úrad v Čachticiach má 119 inventárnych jednotiek z rokov 1878 – 1945 (1948), 111 úradných kníh z rokov 1878 – 1945 (1948), 26 registratúrnych pomôcok z rokov 1896 – 1945 a 17 škatúl spisov z rokov 1878 – 1945, meria 6,02 bm.</p>	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcii
3.4.3.	Language /scripts of material	maďarský, slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív v Trenčíne, Obvodný notársky úrad v Čachticiach 1878 – 1945, inventár, Rudolf Samuel, Trenčín 1969, evid. č. 894 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív v Bratislave, pobočka Trenčín Obvodný notársky úrad v Čachticiach 1878 – 1945 (1948), inventár, Ruth Černá, Trenčín 2005, evid. č. 3711	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, Kožušnícka 1, 911 05 Trenčín	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Informácie nie sú známe.	Existencia a umiestnenie

			kópií
3.5.3.	Related units of description	Služnovský úrad v Novom Meste nad Váhom, Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom, Okresný národný výbor v Novom Meste nad Váhom, Obvodný úrad MNV v Čachticiach	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Pozri 3.4.5. Opis vyhotovila Mgr. Janka Štefaničáková v januári 2018 VLASTIVEDNÝ slovník obcí na Slovensku. Zv. 1. Bratislava: VEDA, 1977, s. 274 – 275. Čachtice, AMMER, Vladimír: Bratislava: Alfa – press, 1997 Fond sprístupnil formou inventára v roku 1969 Rudolf Samuel, reinventariáciu a doplnenie dodatkov previedli v rokoch 1989 a 1994 Viera Morišová a Mária Hvožd'arová. V roku 1997 reinventarizovala Marta Holúbková. V roku 2005 Ruth Černá doplnila ku inventarizovaným spisom ich čísla, vypracovala podklady k úvodu, registre a vyhotovila čistopis pomôcky.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition a metodického pokynu na tvorbu opisov archívnych súborov podľa všeobecného medzinárodného štandardu pre archívny opis ISAD (G) č. SVS-OAR1-2017/002532.	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	16. 01. 2018	Dátum vyhotovenia opisu